

rega kolobara na novi več kapitala treba, in to dela marsikteremu prav veliko preglavice.

Vinorejska šola pri Mariboru. Proračun za šolo znaša: rednih stroškov 15.140 gld., izrednih 4680 gld., dohodkov je za 4110 gld., toraj manjka 15.710 gld. Proračun je v dež. zboru potrjen. Kmetijska družba je državno pripomoč za popotni poduk deželnemu odboru izročila, da jo porabi. Dež. odbor je pooblaščen od dež. zbora, da postavi na omenjeni šoli podučitelja za sadjo in vinorejo in kletarstvo, ki bi služil za popotnega učitelja, sicer pa med učitelje vinorejske šole se štel. Zahteva se od njega, da tudi slovenski ume. Da se pa vse to izvesti zamore, se je deželnemu odboru naložilo, da naj skuša vlado v to pripraviti, da bo letno pripomoč povišala. Podučitelj bi dobival na leto 1500 gld. (je že nekaj!) in potni stroški bi se mu povračevali. — Ob enem bi naj dež. odbor pozvedoval uzroke, zakaj da se več učencev pri vinorejski šoli ne oglašja, in v prihodnjem zasedanju o tem poročal.

Napeljavanje vode na travnike. Jesenski čas je za napeljavanje vode na travnike najugodniši. Takrat se namreč v vodi nahaja največ plodovitega gnoja, katerega deževna voda odnaša iz dvorišč, guojišč, iz host i. t. d. Gnojni deli, ki jih voda prinese, ostanejo med travo in začnejo brž v zemljo lezti, da lahko v spomladi koreninice živeža dobivajo. Kakor hitro je pa zima nastopila, se naj voda več na travnike ne napeljuje, marveč na to gleda, da se lepo odcejajo. Sploh se naj voda nikdar nad 14 dni na travnike ne spušča, ker se sicer zemlja lahko preveč izpere ter se plemenitija trava, ki nima rada premokro, zaduši.

Petrolej ali kamenjo olje za mlinarje. Očiščen petrolej ima po skušnjah čudno moč, da, če se z njim vrija suh les, ki ima ležati v vodi ali po katerem voda teče, ne pušča vode v se, pa se na njem tudi led ne napravi. Na ta način dala bi se leda zavarovati mlinska kolesa, žlebovi, čolni in vse, kar je v vodi. Poskusite mlinarji! petrolej ni tako drag. (Iz „velike pratike“, kder najdete za 15 krajcarjev več taci, sicer že tudi z večine v „Gospodarju“ in drugih listih razglašanih koristnih stvari).

Štajerski dež. zbor.

VII. Seja 28. septb. Poslanec Hammer-Purgstall vpraša vlado, ali so jej znane napake pri stavbinem redu, ko pritožbe pri pol. gosposkah zaželenega vspeha ne najdejo in ali hoče ukazati, da se stavbe bolj ostro nadzorujejo? — Poslanec Žnidržič vpraša vlado zastran potrebnega zagrajenja Savskega pobrezja, ali se je stvar že preglejala, in kedar da se delo prične. Odgovori

se odložijo na prihodnje seje. Predlog Walterskirchnov zastran sklicanja deželne komisije za vravnanje zemljišnega davka se sprejme in odhru 7 udov v pretres izroči; ravno tako Čokov predlog, da se še v tem zasedanju postava sklene, po kateri se bodo škode pri divjačini presojevale. Na predlog Hammer-Purgstalla izreče dež. zbor severno-tečajski ekspediciji hvalo štajerske dežele za vse, kar je opravila in pretrpela „v službi znanosti“. — Potem se je volil poseben odbor 5 udov, ki ima presoditi starodavno pravdo, kdo da naj trpi stroške, ki jih je deželi prizadajal sovražni napad l. 1809. Vlada pravi: dežela mora stroške trpeti; poročevalec Payrhuber je pa jasno dokazal, da je dežela denar le posodila, država ga pa vrnoti mora. Brez ugovora dovoli se več postavkov dež. proračuna za l. 1875; pri nekterih se moramo le čuditi, kako da pridejo v deželni proračun. Tako gre za jezdarnico v Gradcu 1280 gld., za telovadnico 7364 gld., za borilnico (Fechtschule) 378 gld., za plesaluico 420 gld., vsega skup 9442 gld.; po odbitih dohodkih za 200 gld. plača dežela 9242 gld. Ne bi li gospodiči in gospodičine ob svojih stroških zamogli jezdariti, horiti se, skakati, in plesati? Za deželno (?) kmetijsko šolo v Grottenbofu dovoli se 7358 gld.

Prostorije v prejšnji norišnici in v bližnji Růckenzaunovi hiši se imajo v druge zdravstvene namene predelati, za kar se dovoli 45.300 gld., ki se imajo po kreditni operaciji skupaj spraviti. Za napravo novega sprehajališča v bolnišničnem vitu dovoli se 6600 gld. iz dež. blagajnice.

VIII. Seja 30. septb. Kako da se srenje napenjajo, da zamorejo mnogovrstnim obveznostim zadovoljevati, kaže nemška srenja Assee, ktere se dovoli 70percentna obklada direktnega davka. Dovolj se 3000 gl. stroška v slučaju živinske kuge; za obdelovanje zemlje 16.788 gld. — Poročilo dež. odbora o gozdnem obdelovanju alj prav za prav o gozdnem zdelovanju napoti deželni zbor h krepki resoluciji, ki se glasi: „D. zb. pričakuje, da bo dež. vlada gledé na izsekanje obširnih gozdov v poslednjih letih gojzduo postavo ostro in krepko zvrševala proti vsakemu, posebno pa vso skrb obračala na to, da se gojzdi pridno spodrejajo. V ta namen naroča se dež. odboru, da o teh zadevah v prihodnjem zasedanju zopet poroča“.

Sprejela sta se tudi dostavka k temu sklepu, Hakelbergov: da zahteva dež. zbor od vlade, naj pri pol. oblastnijah prve inštanije službe gojzdnih organov ustanovi, — in dr. Srnčev: da se ob deželnih stroških nagrade dajejo za spodrejo gojzdov. — Dovolj se več postavkov letnega proračuna brez ugovora kakor po navadi vsako leto. — Za javno bolnišnico v Gradcu dovoli se 166.917 gld., po odbitih prihodkih za 151.111 gld. plača še dež. blagajnica 15.796 gld. Sprejme se odborov predlog, ki naroča deželnemu odboru, da se dotični sklepi dež. zbora od dné 15. jan. t. l. gledé

uprave in postrežbe bolnikov brž ko mogoče zvršijo. — Po teh sklepih so mnogo zaslužne usmiljene sestre, najboljše matere bolnikom, ponižane v priproste postrežnice, poleg katerih se v službo vzamejo svetovni postrežniki in postrežnice, s katerimi pa nemajo usmiljene sestre nič zapovedovati, ampak le ravnateljstvo (doktorii), kteremu so tudi sestre čisto podložne. Grof Platz izreče ob tej priliki obžalovanje nad omenjenimi sklepi in le želi, da bi se nikdar občinstvo ne bi kesalo zaradi tega, da so nja zastopniki sicer z dobrim namenom, pa zapeljani po krivem spoznanju razmer one sklepe napravili. — Dr. Lip spodbija te dvombe (kot liberalci namreč) in stavi predlog, ki se tudi sprejme, da si naj namreč dež. odbor po izvedencih presoje zastavi upravnih razmer v javni bolnišnici pridobiti skuša. — Za preskrbljenje ubozih v tej bolnišnici dovoli se iz dež. blagajnice 222.015 gld. doplačila. Za stavljenje kozá se dovoli 10.000 gld.

Dopisi.

Iz Maribora. (Slabi glasi o novi šoli.) Že rajni ravnatelj tukajšnje realke, pa tudi mnogo gimnazijalnih profesorjev toži, da otroci prišedši iz malih šol skoro ničesar ne vedo. Taki so toži tudi nekdo v števil. 273. časnika „Vaterland“. Pravi, da prihajajo v realke in gimnazije učenci, ki so se učili: prirodoslovja, zemljepisja, zvezdoslovja, zgodovine, telovadbe — toda brati, pisati in računati pa nobeden prav ne ve. In še to, kar jim je v glavi ostalo, je vse nejasno, polovičarsko in zmedeno. Tega pa niso niti učenci niti učitelji toliko krivi, kakor napačna novošolska osnova. Preveč nalaga otrokom in učiteljem. Otroci so pač otroci, katerim se ne more nalagati, česar še odrasčeni ne prebavijo.

Tudi od učiteljev se preveč zahteva. Morajo se učiti, česar v malih šolah nikoli ne potrebujejo. In ker se preveč zahteva, zato se novi učitelji ničesar ne naučijo do čistega in temeljito. Vse je pri njih nekako polovičarsko. Ovo učeno polovičarstvo pa rodi napuh, ki rajši pri otrocih naduto zvezdari nego abecedari in v otroke tlači, kar še za nje nikakor ne sodi. Med tem pa se zanemarija, kar je najbolj potrebno: branje, pisanje, pravopis, računstvo in skladnja ali sintaksa. Pisatelj obžaluje neverstvo novih učiteljev, njih več alj manj očitno in pohujšljivo zaničevanje verskih in cerkvenih resnic in dolžnosti, česar so se navzeli, ker so v vednostih polovičarji oslali. Pomislimo potem, kako so učitelji vendar sploh nezadovoljni, akoravno se njim plača vedno povišuje. Spomnimo se, kako pri vsem tem vendar učiteljev pomanjkuje. Celó liberalci že tožijo, da šolska mladež čim dalje bolj prihaja razposajena in hudobna. Novo šolsko nadzorništvo se čim

dalje tim bolje kaže neporabno in nesposobno in predrago. Ako vse to pomislimo, sklepa pisatelj, potem moramo vendar prepričani biti, da je zmešnjava (anarhija) pri novi šoli velika. Treba bo, da katoliški možje resno prevdarjajo, kako bi se temu postavno zamoglo v okoliščini, preden je kvar in nesreča pri mladeži prevelika. „Sleparji in goljufivci ljudstva so vsi, ki poročajo, da je v šolah vse v najlepšem redu! Nikakor ne! v sedanjem šolstvu je prava zmešnjava!“ —

Iz Celja 5. oktobra (Šolski začetek; šole brez križa in križi banke „Slovenije“.) 1. t. m. se je po stari navadi začela latinska šola s slovesno peto mešo, pri kateri so peli dijaki. Sliši se, da se ni veliko učencev vnovič vpisati dalo, čemur se nihče ne čudi, kdor razmere celjske gimnazije bolje pozna. Kder so profesorji poštene korenjaki in učenjaki, kakor n. pr. na prvi gimnaziji v Gradcu, tam je vedno zadosti učencev. Z latinskimi šolami začele so se tudi mestne ljudske šole s peto mešo, ktero je služil g. kateket, pelo se pa pri njej nič ni, temuč le orgljal je neki g. učitelj. Že 3 leta sem ni pri nas več navada, da bi kateri gg. izobraževalcev učence ali učenke poprašal, kateri kaj peti znajo in bi jim rekel, kaj bi naj peli. Pri 2kratni oficijelni božji službi naše ljudske šole brije mrzel veter dolgočasnosti, in vsak nepristransk opazovalec zdajšnjega življenja mora priznati, da je bilo lepše, veselejše in za mladino spodbudljivše, dokler je cerkev s šolo v lepi slogi delala za izrejo mladine. — Toda našim liberalnim voditeljem šol malomarnost šolske mladeži pri božji službi tako malo k sreči gre, da jo še, kolikor le mogoče, pospešujejo!

Letos so po soglasnem sklepu mestnega šolskega sveta šolskemu slugi ukazali, da nima v nijeden razred več razpela ali križa obesiti, ker tega ni treba! — Čudimo se, kako da so še le letos naši mestni gospodje do tega prepričanja prišli in ne že pred 3 leti, in zvedeli smo, da so oni v tej reči ne dolžni in da je vsega kriv — edino le g. kateket na dekliški šoli, ki je tako fanatičen, da je meseca sušča posebno prošnjo poslal mestn. šolsk. svetu, naj v 4. razredu dekliške šole znamenje sv. križa kupiti in obesiti blagovoli. Ker naši gospodje za blagor šole silno gorijo in namesto vsak mesec le vsakega pol leta kako sejo imajo, je ta prošnja še le konec junija gospodom v roke prišla. Bili so seveda po vsej pravici razkačeni, da se duhovnik denešnje dni še za kaj prositi upa, in g. župan se je zarotil, da kakor gotovo je on poglavar mesta, tako gotovo v prihodnjem šolskem letu v nobeno šolo več križa obesiti ne da. G. nadzornik mestnih ljudskih šol, profesor Marek, zdaj začasni vodja gimnazije, je županov predlog krepko podpiral, češ, da je sploh nespodobno, da se take podobe v šolo devajo, ker se otrokom okus s tem pogublja, ako gledajo podobo golega človeka na križu